

درس سوم

راهنمایان الهی

ساختمان شخصیت انسان از چه چیزهایی تشکیل می شود؟ اعتقادات اخلاق رفتار

دو ساختمان را فرض کنید که یکی از آنها براساس الگو و نقشه‌ای منسجم و دقیق ساخته می شود و دیگری بدون داشتن الگو. به نظر شما این دو ساختمان بعد از تکمیل چه تفاوت‌هایی با هم خواهند داشت؟

ما انسان‌ها از آغاز دوران نوجوانی در حال بنای یک ساختمان هستیم. این ساختمان همان ساختمان شخصیت ماست که با اعتقادات و اخلاق و رفتار ما ساخته می شود؛ ساختمانی که گویا با گذشت هر روز از عمرمان و با هر رفتاری که انجام می دهیم، آجری به آن اضافه می شود و بنایش کامل تر می شود.

به نظر شما می توان انتظار داشت که ساختمان شخصیت انسان، بدون داشتن الگویی مناسب به بهترین شکل ممکن ساخته شود؟

به نظر شما الگوی مناسب برای ساختن شخصیت ما چه کسانی می توانند باشند؟

لازمه سرمشق قرار دادن پیامبران چیست؟ آشنا شده با ویژگی های آنهاست

در درس قبل دانستیم که یکی از راه های افزایش ایمان به خدا، الگو قرار دادن انسان های مؤمن است. پیامبران نمونه ای از این انسان ها هستند که در قرآن کریم بارها داستان زندگی و ویژگی های آنان بیان شده است. بنابراین اگر کسی می خواهد جزو بهترین های زمان خود باشد و در مسیر ایمان به خدا گام بردارد، شایسته است پیامبران را در زندگی خود سرمشق قرار دهد و لازمه سرمشق قرار دادن، آشنا شدن با ویژگی های آنان است. در این درس با سه ویژگی مهم پیامبران آشنا می شویم: تسلیم در برابر امر خداوند، استقامت و پایداری در راه خدا و مبارزه با عقاید باطل و خرافات.

۱- تسلیم در برابر امر خداوند

وقتی کسی می خواهد شخصی را برای انجام کاری مأمور کند، معمولاً سعی می کند فردی را انتخاب کند که کاملاً مطیع او باشد، و به دستوراتی که می دهد، به صورت کامل عمل کند. در این صورت است که انجام کامل و دقیق کار، تضمین می شود. وقتی انسان ها در امور عادی شان این تدبیر را به کار می بندند، قطعاً خداوند حکیم در امر بزرگ هدایت انسان ها، کسانی را به عنوان پیام آور خود انتخاب می کند که در برابر دستوراتش مطیع و تسلیم باشند. این ویژگی پیامبران را در قرآن کریم به خوبی

می توان دید: **نمونه ای از تسلیم پیامبران در مقابل امر خداوند را بنویسید**

1 ■ **خداوند به حضرت ابراهیم علیه السلام دستور داد زن و فرزند کوچک خود را در سرزمین مکه که در آن زمان سرزمینی بدون آب و آبادانی بود و امکانی برای زندگی نداشت، سکونت دهد.** حضرت ابراهیم علیه السلام با اطمینان خاطر به دستور خداوند عمل کرد.^۱

2 ■ **خداوند به حضرت موسی علیه السلام دستور داد نزد فرعون برود و از او بخواهد بنی اسرائیل را آزاد کند.** با اینکه آن حضرت از خشم فرعون و قومش نسبت به خود آگاه بود و احتمال هرگونه خطری را برای خود پیش بینی می کرد، به این مأموریت عمل کرد و وارد قصر فرعون شد و علاوه بر دعوت او به بکتاپرستی، خواستار آزادی بنی اسرائیل شد.^۲

3 ■ **حضرت ایوب علیه السلام که می دید تمامی مشکلات و سختی هایی که در زندگی با آنها روبه رو می شود، به خواست خداوند و برای امتحان کردن اوست، در برابر تمامی آنها صبر کرد و در برابر خواست خداوند تسلیم شد.**^۳

۱- سوره ابراهیم، آیه ۲۷. ۲- سوره شعراء، آیات ۶۸-۱۰. ۳- سوره انبیاء، آیات ۸۴-۸۳.

به نظر شما، ما به عنوان یک مسلمان چگونه می‌توانیم در گفتار، رفتار و پوشش خود، تسلیم امر خدا باشیم. درباره این موضوع با هم کلاسی‌هایتان گفتگو کنید.

۲- استقامت و پایداری در راه خدا

مردم پس از دریافت دین خداوند از پیامبران، دو گروه می‌شدند؛ گروهی دعوت پیامبران را می‌پذیرفتند و با عمل به تعالیم آنان، نه تنها خود را از مشکلات متعدد - که به دست خود انسان‌ها به وجود آمده بود - نجات می‌دادند، بلکه رستگاری ابدی را نیز نصیب خود می‌کردند. گروه دیگری به لذت‌های زودگذر دنیا دل خوش می‌کردند و با این تصور که با پذیرش دین، دنیای آنها به خطر می‌افتد، زندگی ابدی خود را نابود می‌کردند؛ غافل از اینکه بین الهی رستگاری دنیا و آخرت را برای انسان با هم به ارمغان می‌آورد^۱.

این گروه با سرکشی در مقابل پیامبران^۱ آنان را دروغگو می‌نامیدند تا مردم پیرو آنان نشوند و اگر **۲** در نقشه خود موفق نمی‌شدند، به قتل پیامبران دست می‌زدند. خداوند رفتار این افراد را با پیامبران

چنین توصیف می‌کند: **اواکنش افراد سرکش در مقابل دعوت پیامبران چیست؟**

أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ

آیا [اینگونه نبود که] هرگاه پیامبری چیزی

را برای شما آورد

بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنْفُسُكُمْ

که دلخواه شما نبود

اسْتَكْبَرْتُمْ

سرکشی کردید،

فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ

پس گروهی [از پیامبران] را انکار کردید

وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ^۲

و گروهی را کشتید؟

۱- خداوند در سوره نساء، آیه ۱۳۴ می‌فرماید: هر کس نعمت و پاداش دنیا را می‌خواهد، بدانند که نعمت و پاداش دنیا و آخرت هر دو

تزد خداست.

۲- سوره بقره، آیه ۸۷.

پیامبران الهی با وجود مشکلات فراوان در راه خدا صبر و استقامت می‌کردند و با تمام توان و قدرت به راه خود ادامه می‌دادند و لحظه‌ای سست نمی‌شدند. تمام پیامبران الهی الگوی استقامت در راه خدا بودند. در این باره باز هم قرآن سیره و روش پیامبران را چنین توصیف کرده است:

□ حضرت نوح علیه السلام مردم زمان خود را نهصد و پنجاه سال به یکتاپرستی دعوت کرد؛ ولی در

نمونه ای از استقامت و پایداری پیامبران در راه خدا را بنویسید

این مدت، تنها تعداد بسیار اندکی ایمان آوردند. آنان بارها نوح علیه السلام را اذیت و آزار می کردند، مسخره می کردند، تهدید به قتل می کردند و... تا اینکه خداوند به آن حضرت دستور ساخت کشتی را داد و خبر داد که دیگر از قوم وی کسی ایمان نخواهد آورد. حضرت نوح علیه السلام به دستور خداوند شروع به ساختن کشتی کرد. در این مدت هرگاه که کافران از کنار او می گذشتند، مسخره اش می کردند و می گفتند چرا در بیابان کشتی می سازی؟ نکند دیوانه شده ای؟! ولی چون نوح علیه السلام به خداوند ایمان داشت و می دانست وعده الهی حق است، استقامت کرد و ساختن کشتی را متوقف نکرد تا اینکه زمان وعده خداوند فرا رسید و آن قدر باران بارید که تمام آن سرزمین به زیر آب رفت و همه کافران غرق شدند.^۱

□ حضرت ابراهیم علیه السلام بارها عموی خود آزر را به یکتاپرستی دعوت می کرد و او را به ترک پرستش بت ها فرامی خواند. از هر بار او را با سخنانش می آزرده و از خود دور می کرد؛ اما او دست از دعوت خود بر نمی داشت.^۲ حضرت ابراهیم علیه السلام نه تنها مردم عادی، بلکه نمرود - طاغوت زمانه را که ادعای خدایی می کرد - در کاخش با شجاعت و استدلال های محکم به چالش کشید و به یکتاپرستی دعوت کرد.^۳ و از تهدیدهایش نهراسید و در برابر آزار وی از قبیل انداختن در آتش و تبعید از وطن ذره ای دچار تردید نشد، و دست از راهی که در پیش گرفته بود، برنداشت تا اینکه عده ای از مردم به یکتاپرستی روی آوردند.

۳- سوره بقره، آیه ۲۵۸.

۲- سوره مریم، آیه ۴۲.

۱- سوره هود، آیات ۳۹-۴۰.

پایداری فراوان پیامبران، ناشی از این بود که آنان اطمینان داشتند که ایمان و استقامت، کلید دست یافتن به وعده‌های بزرگ الهی است؛ همچنان که خداوند می‌فرماید :

آنان که گفتند : پروردگار ما الله است

سپس [در این راه] پایدار ماندند،

فرشتگان بر آنان نازل می‌شوند

که ترسید و غمگین مباشید

و به بهشتی که وعده داده می‌شدید، شاد شوید.

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ
ثُمَّ اسْتَقَامُوا
تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ
أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا
وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ^۱

این آیه در مورد کدام یک از ویژگی های پیامبران است. استقامت و پایداری در راه خدا

به نظر شما در موارد زیر چگونه می‌توانیم در راه خدا استقامت کنیم؟

- ۱- شیطان ما را برای ترک واجباتی همچون نماز و روزه و سوسه می‌کند.
- ۲- کسی ما را دعوت به حضور در برخی مجالس و یا برخی فضاهای مجازی نامناسب می‌کند.
- ۳- شیطان ما را برای ناسزا گفتن به دیگران به هنگام خشم و عصبانیت و سوسه می‌کند.

کمک خواستن از خدا و کنترل رفتار خود

اعتقاد مردم زمان حضرت ابراهیم در پرستش بتها چه بود؟ می‌گفتند اینها اثر خوبی در زندگی آنها دارند

۳- مبارزه با عقاید باطل و خرافات^۲

مردم دوران پیامبران، برای خداوند شریکانی قرار داده بودند؛ بت‌هایی از سنگ و چوب، فرشتگان و اجرام آسمانی (ستاره، ماه، خورشید و...) از جمله این شریکان بودند.

برخی از دم زمان حضرت ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَام ستاره و خورشید و ماه را می‌پرستیدند معتقد بودند

اینها اثر خوبی در زندگی آنها دارند.

بر اسرائیل در زمان حضرت موسی عَلَيْهِ السَّلَام گوساله‌ای را از طلا و جواهرات ساختند و با این

تصور که این گوساله منشأ ثروت و برکت است، به دور او طواف می‌کردند.

۱- سوره فصلت، آیه ۳۰.

۲- معنای خرافه: به یک سری باورهای غلط می‌گویند که نه دین آن را تأیید می‌کند و نه از نظر علمی و عقلی ثابت شده است.

نمونه ای از خرافات و عقاید باطل در زمان پیامبران را بنویسید

اعتقاد مردم زمان حضرت موسی در پرستش بتها چه بود؟ می‌گفتند گوساله منشأ ثروت و برکت است

مردم در زمان پیامبر اکرم ﷺ در برابر بت‌های ساخته شده از سنگ و چوب سجده می‌کردند و می‌گفتند اینها به ما خیر و برکت می‌دهند.

پیامبران الهی نه تنها خود به این امور اعتقاد نداشتند و آنها را باطل و خرافه می‌دانستند؛ بلکه از طرف خدا مأموریت یافته بودند با هر اعتقادی که ریشه در دستورات خداوند ندارد و نزد خداوند معتبر نیست، مبارزه کنند.

اعتقاد مردم زمان پیامبر اکرم در پرستش بت‌ها چه بود؟ می‌گفتند اینها به ما خیر و برکت می‌دهد

تهیه کننده: مسعود میدری گروه معارف ماهرستان ماهشهر

رسولان الهی چگونه با مشرکان مقابله می کردند؟

رسولان الهی با آوردن دلایل محکم، مشرکان را به اندیشه ورزی و تفکر دعوت می کردند و از آنها می خواستند که به جای پیروی از خرافات، از دستورات خداوند اطاعت کنند.

حضرت ابراهیم علیه السلام در دعوت عمویش آزر می گوید :

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ هُنْكَامِي كَمَا بِهِ عَمُوِي خُودِ كُفْتِ : اِي عَمُو!

لَمْ تَعْبُدْ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ چَرَا چيزِي مِي پَرستِي كِه نِه مِي شَنود وَ نِه مِي بِيند،
وَلَا يُعْنِي عَنكَ شَيْئًا وَ نِه هِيچ مَشكَلِي رَا اَز تُو حَل مِي كِنْد؟!

يا أَبَتِ اِي عَمُو!

إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ دانِشِي بَرای مَن آمَدِه كِه بَرای تُو نِيامَدِه اسْت

فَاتَّبِعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا بنا بَراین اَز مَن پِيروِي كُن، تا تُو را بِه رَاه راسْت

هدایت کنم!

نقالت کلاسی

با کمک اعضای گروه و با توجه به آنچه که در خصوص زندگی حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم می دانید، نمونه هایی از ایستادگی آن حضرت در برابر عقاید باطل را بیان کنید.

زمانی که پیامبران الهی با عقاید باطل و خرافی قوم خود مبارزه می کردند، مخالفان که پاسخ قانع کننده ای برای رد نظر پیامبران و دور کردن مردم از آنها نداشتند، از عقیده باطل دیگری استفاده می کردند. آنها به پیامبران می گفتند شما برای ما بدشانسی می آورید! پیامبران نیز در جواب می گفتند: اگر بلایی سر شما می آید نتیجه کارهای خودتان است.^۱

به عنوان مثال وقتی به قوم بنی اسرائیل خیر و منفعتی می رسید، می گفتند این نتیجه زحمات خودمان است؛ ولی وقتی اتفاق بدی برایشان می افتاد؛ می گفتند: موسی برای ما بدشانسی می آورد. خداوند در جواب آنها فرمود: این بلاهایی که بر سر شما می آید، به دلیل اعمال خودتان است و ارتباطی با پیامبر ندارد.^۲

البته عقاید باطل و خرافی منحصر به مان پیامبران نبوده است امروزه در برخی کشورها هنوز مردم به پرستش بت ها مشغول اند یا در کشورهای مختلف خرافات رونق فراوان دارد؛ خرافاتی همچون

— عدد ۱۳ نحس است.

۳- سورة اعراف، آیه ۱۳۱.

۲- سورة يس، آیات ۱۸ و ۱۹.

۱- سورة مريم، آیات ۴۳ و ۴۴.

– به تخته زدن بدشناسی را از انسان دور می‌کند.

– اگر گربه سیاه سر راه کسی باشد، بدشناسی می‌آورد.

– مهره فیروزه‌ای رنگ، انسان را از خطر و بلا حفظ می‌کند.

و هزاران مورد دیگر که در فرهنگ‌های مختلف وجود دارد.

اعتقاد به این امور موجب شده است برخی از مردم در انجام کارهایشان به کسانی مراجعه کنند که ادعا دارند می‌توانند از اتفاقات خوب و بدی که ممکن است، برای افراد رخ دهد، خبر دهند یا از روی دادن آنها جلوگیری کنند. امروزه این افراد در شکل‌های مختلفی از قبیل فال‌گیر (فال قهوه و...)، کف‌بین (ادعای بیان آینده با نگاه کردن به کف دست)، رمال (ادعای پیشگویی آینده) و... مردم را فریب می‌دهند و موجب از هم پاشیده شدن خانواده‌های فراوان یا از دست رفتن اموال و آبرویشان می‌شوند. نتیجه مراجعه به کف بین و رمال چیست؟

باید توجه داشت اگر ایمان به خدا در انسان کم‌رنگ شود، میل به خرافات نیز افزایش می‌یابد؛ اما اگر انسان ایمان خود را تقویت کند، به‌خوبی به درک این نکته می‌رسد که کلید حل تمام مشکلاتش در پیروی از خدا و دستورات او نهفته است.

ارتباط ایمان به خدا و میل به خرافات چگونه است؟

اگر ایمان به خدا در انسان کم‌رنگ شود، میل به خرافات نیز افزایش می‌یابد؛ اما اگر انسان ایمان خود را تقویت کند، میل به خرافات هم کم می‌شود

چه خرافه‌هایی در منطقه‌ای که در آن زندگی می‌کنید، وجود دارد؟

به نظر شما چرا مردم به دنبال این خرافات می‌روند؟

اگر ظرف های غذا در یک ردیف باشند میهمان خواهد آمد - برای جلوگیری از بارش باران فراوان نمک بپاشیم اگر از میمهانی خوشمان نیامد در کفش او ذغال بریزیم و.....

زیرا آنان اطمینان داشتند که ایمان و استقامت، کلید دست یافتن به وعده های بزرگ الهی است؛

۱- یک نمونه از تسلیم پیامبران الهی در برابر دستورات خداوند را بیان کنید. پاسخ صفحه 34

۲- چرا پیامبران الهی در راه انجام دستورات خداوند استقامت فراوانی می‌کردند؟

۳- سه مورد از ویژگی‌های مهم پیامبران را نام ببرید.

تسلیم در برابر امر خداوند، استقامت و پایداری در راه خدا و مبارزه با عقاید باطل و خرافات

خود را امتحان

تهیه کننده: مسعود میدری گروه معارف شهرستان ماهشهر

پیشنهاد

۱- وقتی بخواهیم از کسی یاد کنیم، معمولاً به لقبی از او اشاره می‌کنیم که بالاترین و بهترین لقب اوست. به این عبارت که ما در تشهد نمازهای خود می‌گوییم، توجه کنید.

...وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

درباره اینکه چرا از پیامبر اکرم ابتدا با لقب عبد و سپس با لقب رسول یاد می‌شود، تحقیق کنید و در کلاس برای هم کلاسی‌هایتان بخوانید.

۲- درباره ماجرای مرگ ابراهیم فرزند حضرت محمد ﷺ که در کودکی از دنیا رفت و اتفاقاتی که در آن روز افتاد، تحقیق کنید و ارتباط آن را با ویژگی سوم پیامبران یعنی مبارزه با عقاید باطل و خرافات بیان کنید.